

Jessica Persdotter Keding
Biträdande verksamhetschef

Stärkt arbetsmarknadsfokus i Lund

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

- att godkänna inriktningen och förslagen i ärendet
- att finansiering sker genom delar av den förstärkta budgeten för socialnämnden

Sammanfattning

Antalet personer med försörjningsstöd ökar i Lunds kommun efter att under flera år ha legat klart under riksgenomsnittet. Många barn och unga vuxna växer upp i familjer med långvarigt behov av bistånd. För att bryta denna trend krävs ett kraftfullt - och för hela kommunen gemensamt - arbete för att möjliggöra självförsörjning genom arbete eller utbildning. I den situation som nu råder på arbetsmarknaden krävs att kommunen tar en betydligt mer aktiv roll för att kunna erbjuda ett utbud av insatser, stöd och vägledning mot arbete och studier som motsvarar olika målgruppers behov. Det i sin tur kräver nya former av samverkan och ansvarstaganden internt och externt. Det inledningsvis viktigaste verktyget för att nå resultat på kort sikt är att skapa anställningar med stöd. Vid slutet av år 2021 bedöms minst 200 anställningar med stöd kunna finnas inom kommunens olika förvaltningar. Det andra mest angelägna och verkningsfulla åtgärden är ett utvecklat samarbete med utbildningsförvaltningen och arbetsförmedlingen för vägledning mot studier. Många nytillkomna försörjningsstomsottagare står nära arbetsmarknaden. Studier, utbildning och vuxenutbildning är i det läget mycket betydelsefullt för att inte fastna i arbetslöshet och försörjningsstöd.

Från och med 2021 ska socialförvaltningen arbeta med tidiga, tidsbegränsade arbetsmarknadsinsatser med ett tydligt kravställande mot självförsörjning utifrån individens förutsättningar. För att utveckla arbetet med den grupp försörjningsstödsottagare som står långt ifrån arbetsmarkanden lyfter utredningen

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

Arbetsintegrerade sociala företag som ett verkningsfullt arbetsmarknadsmarknadspolitiskt verktyg som dock saknas helt i Lund idag.

Denna utredning lämnar förslag till strategiska arbetssätt, prioriteringar och mål. Resultatet av arbetet ska regelbundet rapporteras till socialnämnden.

Underlag för beslutet

- SO tjänsteskrivelse 2021-01-12 (denna skrivelse)
- SO tjänsteskrivelse 2020-09-08, Strategiska vägval inom arbetsmarknadsområdet för Lunds kommun dnr SO 2020/0129

Ärendet

Utredningens uppdrag

Den 16 september 2020 presenterades en nulägesbeskrivning av arbetsmarknadsområdet i Lund samt en beskrivning av möjliga vägar framåt för Lunds kommun med en tydlig inriktning mot en mer aktiv roll inom det arbetsmarknadspolitiska området.

För att tydliggöra fortsatta strategiska vägval gav nämnden socialförvaltningen i uppdrag att utreda och återkomma med förslag kring följande fyra områden:

- A. Kartläggning av hur befintliga resurser används idag samt förslag på vilka resurser som krävs för ett effektivt utnyttjande av resurser på kort och längre sikt.
- B. Hur kan samarbetet utvecklas med civilsamhälle och andra aktörer inom arbetsmarknadsområdet?
- C. Förslag på framtagande av finansierings- och uppföljningsmodell.
- D. Förändrat utvecklingsmål för socialnämnden

Styrning

Idag sker samverkan i arbetsmarknadsfrågor mellan förvaltningarna i kommunen främst genom strategisk samverkan inom arbetsmarknadsområdet (intern överenskommelse för strategisk samverkan) och med Arbetsförmedlingen genom en lokal samverkansöverenskommelse. En lokal överenskommelse gällande nyanlända håller på att tas fram mellan Lunds kommun och Arbetsförmedlingen. Finsamägda ESF-projektet IRIS som startar i feburari 2021 är ett exempel på samverkan internt inom kommunen

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

tillsammans med externa aktörer för målgruppen som står långt ifrån arbetsmarkanden.

Arbetsförmedlingens reformeringsarbete

Arbetsförmedlingens fokusering på digitala kundkontakter i kombination med att närmaste kontor finns i Malmö påverkar samverkansarbetet kring enskilda individer. Dialog pågår med verksamhetssamordnare på Arbetsförmedlingen Skåne för att hitta nya och möjliga samverkansformer på individnivå. För att nå resultatet fler lundbor i arbete måste Arbetsförmedlingens reformeringsarbete noga följas under 2021 så att de kommunala insatserna kompletterar arbetsförmedlingens utbud och för att undvika dubbelarbete.

A. Kartläggning av hur befintliga resurser används idag samt förslag på vilka resurser som krävs för ett effektivt utnyttjande av resurser på kort och längre sikt.

Under 2020 har socialförvaltningen genomfört en övergripande processkartläggning på arbets- och försörjningsenheten och 18 till 24- enheten. Kartläggningen omfattar utredningsarbetet och det löpande arbetet med försörjningsstöd och den har bland annat visat behov av tydligare fokus på den enskildes ansvar för att bli självförsörjande. Fokus på självförsörjning är nödvändigt från nyansökan vidare under löpande månadsansökan och vid arbetsmarknadsinsatser. Med anledning av detta ska ska all berörd personal, med ansvariga enhetschefer i spetsen, ha fokus på stöd mot självförsörjning både i planeringen av och i utförandet av försörjningsstöds- och arbetsmarknadsinsatser under 2021 och framöver. Inriktningen innefattar ett tydligt kravställande av aktiviteter och insatser för att närma sig eller att bli självförsörjande, tidiga och tidsbegränsade insatser samt regelbunden uppföljning av insatser. Det behövs ett särskilt klargörande av samarbetet och arbetsfördelningen mellan socialsekreterarna och arbetsmarknadskonsulenterna genom tydliga uppdrag mellan parterna och uppföljning av dessa.

För stor effekt både på kort sikt och längre sikt:

1. Arbetsmarknadskonsulentens inriktning

Under de senare åren har de interna arbetsmarknadsinsatserna främst riktats mot försörjningsstödmottagare som står längre ifrån arbetsmarknaden. En delvis förändrad målgrupp med fler som står närmre arbetsmarknaden i kombination med arbetsförmedlingens reformeringsarbete kräver tidiga insatser för att motverka att

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

gruppen i långvarigt försörjningsstöd ökar. Utredningen förespråkar prioritering av försörjningsstödmottagare som är föräldrar för att dels bidra till förbättrade levnadsvillkor för barn i Lunds kommun, dels för att motverka att barn till försörjningsstödmottagare senare själv får svårigheter att klara gymnasieexamen eller att etablera sig på arbetsmarknaden.

För försörjningsstödmottagare som är nya i försörjningsstödet och står nära arbetsmarknaden ska arbetsmarknadskonsulenterna framöver erbjuda tidiga och tidsbegränsade insatser med tydligt individuellt kravställande som regelbundet följs upp. Vägledning mot studier, praktik och anställning med stöd kan bli aktuella insatser efter kartläggning och motiverande insatser. Planering ska samordnas med insatser från Arbetsförmedlingen eller privata leverantörer.

Befintliga insatser riktade till försörjningsstödmottagare som står längre ifrån arbetsmarknaden och som har behov av fördjupat och samordnat stöd ska fortsätta och vidareutvecklas. I samarbete med socialsekreterare ska det utvecklas en tydlig process för individer som har hinder i sin arbetsförmåga mot arbete eller sjuk- eller aktivitetsersättning utifrån individens förutsättningar. Det behövs ett utvecklingsarbete för att säkra den arbetsrehabiliterande processen med bland annat befintlig arbetsprövning och vidareutveckling av arbetsträningsplatser. Här kan ett samverkansarbete med ideella organisationer utvecklas.

För att klara uppdraget krävs:

- Fastställda mål för kommunala arbetsmarknadsinsatser för att kunna mäta och följa upp resultat, t ex antal anställningar med stöd, antal individer till självförsörjning genom arbete eller studier.
- Utforma tidiga och tidsbegränsade insatser samt tydligt kravställande mot självförsörjning för att möta individuella behov hos försörjningsstödmottagare.
- Säkerställa regelbunden uppföljning i individärenden
- Under 2021 klargöra hur samverkan kan utformas på individnivå med Arbetsförmedlingen (eller privata leverantörer).
- Utveckling av socialförvaltningens arbetsrehabiliterande insatser med ett tydligt flöde, tidsbegränsade insatser och uppföljning.
- Använda evidens- och kunskapsbaserade metoder, t.ex. SE (supported employment).
- Klargöra ett behov av ytterligare personalresurser inom arbetsmarknadsverksamheten för att möjliggöra måluppfyllelse.

För stor effekt på kort sikt:

1. Anställningar med stöd inom kommunen

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

Genom samordnade insatser från socialförvaltningen ska Lunds kommun som arbetsgivare arbeta aktivt för att möjliggöra anställning med stöd till försörjningsstödsdeltagare. För närvarande har cirka en procent av alla anställda inom kommunen anställning med stöd.

- Vid årskiftet 2021/2022 ska det finnas minst 200 anställningar med stöd i kommunen. (100 % ökning jämfört med nuläge)

För att klara uppdraget krävs:

- Att alla förvaltningar samverkar och möjliggör arbetsplatser både i form av praktikplatser och anställningar med stöd. Socialförvaltningen samordnar arbetet med anställande chefer på kommunala arbetsplatser för att möjliggöra bra tillgång till arbetsplatser och och uppföljningsarbete.
- En budget för mellanskillnaden mellan utbetald lön och statsbidrag.
- Ett samlat ansvar för arbetet med anställningar med stöd genom att det inom socialförvaltningen bildas ett team som enbart arbetar med och har arbetsgivaransvar för personer med anställningsstöd. HR-strategiska enheten på kommunkontoret bistår med arbetsrättsligt stöd och förhandlingar med fackliga förbund. Socialförvaltningen erbjuder stöd till den anställde och till handledaren.

2. Praktik

Praktik är en viktig insats för att stödja försörjningsstödsdeltagares väg mot självförsörjning. För att praktik ska vara ett effektivt verktyg ska insatsen ingå som en del i en uppgjord planering och ha ett tydligt syfte, till exempel inför anställning med stöd, för att ge inblick i ett yrke, användas som referens (särskilt viktigt för unga vuxna eller nyanlända som inte har referenser att hänvisa till) eller träna språket. Insatsen ska vara tidsbegränsad och följas upp regelbundet.

- Målsättning är att 200 lundabor erbjuds och genomför praktik under år 2021. (100 % ökning jämfört med nuläge)

För att klara uppdraget krävs:

- Samverkan med arbetsplatser inom kommunen, privata näringsidkare och ideella organisationer.

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

3. Vägledning mot studier

Socialförvaltningen ska tillsammans med utbildningsförvaltningen vägleda försörjningsstödmottagare mot vuxenutbildning eller arbetsmarknadsutbildning efter individuell bedömning. En arbetsgrupp har bildats för att kartlägga försörjningsstödmottagares behov av utbildning samt för att möjliggöra att socialförvaltning och utbildningsförvaltning säkerställer att utbildningar ges enligt dessa behov. Arbetsgruppen ska synliggöra samverkansytan mellan förvaltningarna och skapa förutsättningar för ett effektivt samarbete i vägledning mot vuxenutbildning för försörjningsstödmottagare i behov av utbildning för att bli självförsörjande. Arbetsförmedlingen ska kopplas på i samverkansarbetet för att samordna utbudet och tillgången till utbildningar.

- Målsättning är att antalet utbildningsplatser vid slutet av året ska öka med 100 % jämfört med föregående år.

För att klara uppdraget krävs:

- En upparbetad samverkan mellan socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och Arbetsförmedlingen.
- Kunskap om kompetensförsörjningsbehov inom kommunen och lokalt och regionalt näringsliv.
- Att målgruppens behov av utbildning systematiskt kartläggs och ligger till grund för insatser och prioriteringar.
- Generell kunskap hos medarbetare på respektive förvaltning kring studievägar och yrkesutbildningar.

Styrande principer för kommunala arbetsmarknadsinsatser

För att nå resultat fler i självförsörjning ska verksamheten utgå från följande styrande principer och prioriteringar:

- Utbudet av olika arbetsmarknadsinsatser ska vara flexibelt för att kunna anpassas efter de aktuella målgruppernas behov av stöd. Kommunens insatser ska snabbt kunna anpassas till aktuella statliga satsningar inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet.
- Arbetsmarknadsinsatser ska vara tidiga, tidsbegränsade och med tydligt kravställande utifrån individens förutsättningar.
- Barnfamiljer ska särskilt prioriteras.
- Försörjningsstödmottagare utan grundläggande utbildning eller yrkesutbildning ska, efter individuell bedömning och i samverkan med utbildningsförvaltningen och Arbetsförmedlingen, vägledas mot utbildning som leder till arbete.

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

- Arbetsmarknadsinsatser ska vara målsatta och utvärderingsbara och är kopplade till programmet för social hållbarhets uppsatta mål för arbete och sysselsättning.

B. Utvecklat samarbete med civilsamhälle och andra aktörer inom arbetsmarknadsområdet

Civilsamhällets organisationer, föreningar och trossamfund är viktiga aktörer vad gäller lokal välfärd och som resurs inom arbetsmarknadsområdet:

- Inom organisationerna anställs många med anställningsstöd vilket breddar den lokala arbetsmarknaden.
- Organisationerna tillhandahåller aktiviteter och verksamheter som stärker och ökar aktivitetsnivån hos enskilda vilket stärker deras arbetsförmåga och möjligheter till självförsörjning.
- Inom organisationerna finns kompetens och verksamhet inom metoder såsom IPS och SE med möjlighet till samordningsvinster.
- Organisationer och föreningar har sin grund i ett starkt engagemang som utgör en resurs och kreativitet som kan tillvaratas till exempel för att möjliggöra utvecklandet av arbetsintegrerade sociala företag och partnerskap.

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

I Lunds kommun finns ett flertal idéburna organisationer som har kompetens inom arbetsmarknadsområdet. Denna resurs tillvaratas dock endast i relativt begränsad omfattning idag. Kommunen har för närvarande samarbeten med Fontänhuset Lund och EOS Cares som båda bedriver olika arbetsmarknadsinriktade projekt.

Socialnämnden har tecknat ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Fontänhuset för åren 2021-2023 där parterna tillsammans ska tillhandahålla meningsfullt arbete och stöd som kan leda till återgång till arbete eller studier främst för personer med erfarenhet av psykisk ohälsa. Flera andra samverkansprojekt mellan socialförvaltningen och civilsamhället har haft indirekt syfte att verka för egenförsörjning och integration. Under åren med högt flyktingmottagande var samverkan med idéburen sektor ett viktigt komplement till kommunens verksamhet. Socialnämnden tecknade då flera IOP som syftade till att stärka de nyanländas väg till integration, arbete och försörjning, t ex kring läxläsning, språkcaféer samt mentors- och kompisverksamheter.

Utökad samverkan med civilsamhället

Samverkan kan och bör utvecklas inom följande områden för att tillvarata civilsamhällets resurser, kraft och engagemang.

- Arbetsintegrerade sociala företag.
- IOP eller andra former av samverkansöverenskommelser för arbetsträning och sysselsättningsaktiviteter.
- Gemensamma samarbeten inom ramen för externt finansierade projekt.

Vad gäller IOP och externt finansierade projekt finns en stödstruktur och styrande riktlinjer genom Lunds Överenskommelse som antogs 2019 och dess handlingsplan för 2021-2024 som nu ska ut på remiss. Socialnämnden har också antagit riktlinjer för upprättande av IOP med prioriterade områden. Arbetsintegrerade sociala företag (ASF) är betydelsefullt arbetsmarknadspolitisk verktyg som inte används av Lunds kommun idag.

Arbetsintegrerade sociala företag

Utredningen ser det som angeläget att Lunds kommun utvecklar en policy och stödstruktur för att främja start av, utveckling och stabilitet i arbetsintegrerade sociala företag. All erfarenhet visar att detta bör ske på kommunövergripande nivå eftersom centrala

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

stödstrukturer är nödvändiga, t ex vad gäller kommunala inköp av varor och tjänster från ASF. Finsam har ett nationellt uppdrag att verka för etablering av ASF och skulle kunna möjliggöra en förstudie i detta syfte.

ASF vänder sig oftast till personer som står utanför den reguljära arbetsmarknaden med erbjudande om arbetsträning, sysselsättning och i vissa fall anställning på individuella villkor. Dessa personer är ofta unga, utrikes födda eller har någon funktionsnedsättning. Det är ASFs koppling till nämnda målgrupper, samt bedömningar att de är värdefulla aktörer i det lokala näringslivet, som ger kommunen och socialnämnden skäl att främja och stödja deras utveckling. Genom att skapa förutsättningar för deltagande och inkludering bidrar ASF till social hållbarhet och stabilitet. Fler individer erbjuds en meningsfull sysselsättning på de villkor som kan passa dem såväl som samhället.

- Målsättning är att en kommunal stödstruktur tas fram under året samt att minst ett ASF startar under 2021.

Utredningen förordar att:

- Socialförvaltningen initierar en process för etablering av ASF, vilket kräver samverkan inom kommunen.
- Samtidigt som långsiktig hållbara strukturer utvecklas bör etablering av ASF startas där det redan finns intresse, engagemang och resurser. Bl.a. har LKF, Yallatrappan, Fontänhuset visat intresse för att vara med i utvecklingen av framtagandet av ASF i Lund.

C. Förslag på framtagande av finansierings- och uppföljningsmodell

Finansieringsmodell

När försörjningsstödmottagare blir självförsörjande minskar utbetalningarna av försörjningsstöd. Vid anställningar med stöd minskar också utbetalning av försörjningsstöd men en lönekostnad kan uppkomma beroende på vilken statlig ersättning som utgår för den aktuella anställningsformen:

Anställning med stöd - *extratjänst* är fullt finansierad av Arbetsförmedlingen, riktas mot nyanlända eller den som varit inskriven cirka 29 månader på Arbetsförmedlingen.

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

Anställning med stöd- *introduktionsjobb* genererar en kostnad för arbetsgivaren med cirka 8 000 kronor per månad, riktas mot nyanlända eller den som varit inskriven cirka 14 månader på Arbetsförmedlingen.

För att socialförvaltningen ska kunna verkställa satsningen anställningar med stöd och öka möjligheten att insatsen ger resultat kommer olika anställningar med stöd att användas, vilket kräver en budget för lönekostnader.

Beloppen i tabellen nedan är framtagna utifrån att alla anställningarna gäller 12 hela månader under 2021, vilket i praktiken inte är möjligt eftersom anställningarna kommer att komma igång löpande under året. Siffrorna nedan ska därför hanteras med försiktighet. Vidare kommer även anställningar att avslutas av olika skäl vilket kommer att påverka både kostnader och minskat utbetalt försörjningsstöd.

Exempel på lönekostnader för anställningar med stöd

Anställning med stöd	Antal	Kostnad för kommunen	Minskat utbetalt försörjningsstöd
Extratjänst	100	0	12 000 000 kr
Introduktionsjobb	100	9 600 000 kr	12 000 000 kr

Det ska även beaktas att anställningarna både kan och kommer att vara mer än ett år vilket innebär att lönebudget och antal anställda ackumuleras över åren. Vid årsskiftet 2021/2022 ska det enligt uppsatt mål finnas minst 200 anställningar med stöd inom kommunen.

Utredning förordar att:

- Socialförvaltningen återkommer med en beräkningar av lönekostnader för anställningar med stöd i samband med ärendet om fördelning av tilläggsanslaget på 24 mkr för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder.

Uppföljningsmodell

Följande nyckeltal ska redovisas månatligen till nämnden. Nyckeltalen är målsatta för år 2021 och ska målsättas för år 2022 och 2023.

- Antal anställningar med stöd i kommunen (totalt)
- Antal nya anställningar med stöd senaste månaden
- Antal praktikplatser

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

- Antal pågående insatser genom metoder exvis IPS och SE
- Antal tillsatta utbildningsinsatser
- Att minst ett arbetsmarknadsintegrerat företag startas i Lund med stöd från kommunen.
- Antal hushåll med försörjningsstöd
- Arbetslösheten i Lund (ålder, kön och utrikes födda)
- Andel i arbete eller studie 90 dagar efter avslutad etableringsperiod.

Fler följande nyckeltal planeras redovisas efterhand i dialog med socialnämnden och utifrån hur arbetet utvecklas i kommunen.

D. Förändrat utvecklingsmål för socialnämnden

På socialnämndens sammanträde i januari kommer nämndens mål för 2021 beslutas tillsammans med budget för 2021 vilket inkluderar mål för kommunala arbetsmarknadsinsatser.

Beredning

Beredningen är genomförd av förvaltningens chef med ansvar för arbetsmarknadsfrågor i nära samarbete med chefer från arbets- och försörjningsenheten samt 18 till 24-enheten. Resurs- och utvecklingsenheten och ekonomienheten på socialförvaltningen har bidragit med kunskap och stöd. Delar av innehållet har diskuterats med tjänstepersoner på kommunkontoret.

Barnets bästa

Rädda Barnens barnfattighetsrapport för 2018 visar att omkring fem procent av alla barn i Lund lever i familjer som uppstår försörjningsstöd. Tillgänglig empiri visar att barn i hushåll med långvarigt bidragstagande löper högre risk för fysisk och psykisk hälsoproblematik än andra barn, samtidigt som de ekonomiska förutsättningarna har påverkan på barnens möjlighet att tillgodogöra sig bland annat utbildning. Syftet med att prioritera vuxna försörjningsstödmottagare som har barn är att bidra till ett socialt hållbart Lund genom att minska risken för att barnen själva hamnar i ett utanförskap både ekonomiskt och hälsomässigt. Vidare ska prioriteringen av föräldrar också medverka till att barn och unga vuxna inte växer upp i en familj med långvarigt bidragsberoende som kan medföra att risken att inte få gymnasieexamen och få svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

2021-01-05

Diarienummer

SO 2020/0129

Ekonomiska konsekvenser

Socialförvaltningens ram år 2021 har bland annat förstärkts med 24 mkr. Tilläggsbudgeten syftar till att möjliggöra arbetsmarknadsinsatser.

Socialförvaltningen återkommer med en beräkningar av lönekostnader för anställningar med stöd i samband med ärendet om fördelning av tilläggsanslaget på 24 mkr för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder samt kostnader för förstärkning av personalresurser inom arbetsmarknadsområdet för att möjliggöra måluppfyllelsen.

Föredragning

Syftet med skrivelsen är att ge beskrivning av planerade kommunala arbetsmarknadsinsatser som ger effekt på kort och på längre sikt. Arbetsmarknadsverksamheten på socialförvaltningen kommer främst fokusera på två inriktningar; aktivt säkerställa att försörjningsstödmottagare närmar sig självförsörjning eller blir självförsörjande samt ha ett samordnande ansvar för kommunvergripande insatser, initialt för anställningar med stöd.

Annika Pettersson
socialdirektör

Karin Säfström
verksamhetschef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Akten

För kännedom:
Kommunstyrelsen